

SZEGEDI JÁRÁSBÍRÓSÁG
7.P.22.404/2015/34.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám: 111 / 1339 - 0 / 2016.

Érkezett: 2016 JÚL 19.

Példány: 1 Kezelőiroda: 2

A Szegedi Járásbíróság

[redacted] felpereseknek – dr. [redacted] által képviselt [redacted] szám alatti székhelyű alperes ellen meghozta az alábbi

V É G Z É S:

A bíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. 25.§ (1) bekezdése és a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. 155/B. §-a alapján kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014 (X.10.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés jelen perben történő alkalmazása kizárásának kimondását.

A bíróság a per tárgyalását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig f e l f ü g g e s z t i.

A végzés ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K L Á S:

I.

Az alperes (akkori cégnevén [redacted]) mint hitelező, valamint az I. és II. r. felperesek, mint adósok között 2007. július 17. napján kölcsönszerződés jött létre „CHF alapú szabad felhasználású jelzáloghitelre egyenletes részletfizetéssel 6 hónapos kamatperiódussal”.

A kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a felek között jelzálogszerződés jött létre, a kölcsönszerződésben rögzített tartozás biztosítására a Szeged, [redacted] hrsz.-ú, [redacted] [redacted] a felperesek 1/2-1/2 arányú tulajdonát képező ingatlanra. A jelzálogjog alapítását a szerződés V. pontjában is rögzítették a felek.

A kölcsönszerződésben vállalt kötelezettséget a felperesek [redacted] közjegyző által készített 5315/1467/2007. számú közjegyzői okiratba foglalt „Tartozást elismerő- és egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatban” erősítették meg 2007. július 23. napján.

Az alperes a 2011. szeptember 15. napján kelt, 22015/Ü/4349/2011/2. számú, [redacted] közjegyző által készített közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, és az adósok teljes tartozását lejárttá tette.

Az alperes, mint végrehajtást kérő kérelmére [redacted] közjegyző a K05315/Kj2/2013. számon kiállított végrehajtási záradékkal az I. r. felperessel szemben, míg a K05315/Kj3/2013. számon kiállított végrehajtási záradékkal a II. r. felperessel szemben végrehajtást rendelt el 130.968,06 CHF és járulékai vonatkozásában. A végrehajtást [redacted] önálló bírósági végrehajtó az I. r. felperessel szemben 177.V.0194/2013. számon, a II. r. felperessel szemben 177.V.0195/2013. számon foganatosítja.

7.P.22.404/2015/34.

A perbeli kölcsönszerződés felülvizsgált elszámolásának eredményeképpen az elszámolás pénzügyi teljesítésének napjával megállapított, tisztességtelenül felszámított összeg: 18.180,57 CHF.

A tisztességtelenül felszámított összeget a felmondás napjára (2011. szeptember 15) visszavetítetten a felpereseknek tartozása nem állt fenn, a fogyasztói követelés összege a felmondás időpontjában 8.957,27 CHF volt.

Az I. és II. r. felperes keresetében kérte, hogy a bíróság a felperesekkel szemben folytatott végrehajtást szüntesse meg a Pp. 366. §-a alapján a Pp. 369. §-ára alapítva, továbbá marasztalja az alperest perköltségben. Keresetének jogi indokai között szerepel, hogy a felülvizsgált elszámolásban rögzített tisztességtelenül felszámított összeget figyelembe véve a felmondás időpontjában a felpereseknek nem volt tartozása.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte. Vitatta a felmondás jogszerűtlenségére vonatkozó felperesi jogi álláspontot, e körben hivatkozott arra, hogy a tisztességtelenül felszámított összeg figyelembe vételével matematikailag valóban nem állt fenn tartozása a felpereseknek a felmondás napjára vetítetten, ugyanakkor álláspontja szerint a tisztességtelenül felszámított összeget nem lehet a felmondás időpontjára visszavetíteni, mivel az 54/2014. (XII.10.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdése értelmében az elszámolás a jogkövetkezményeket nem módosítja, azaz a tisztességtelenül felszámított összeg utóbb nem számítható be a felmondás időpontjában fennálló tartozásba.

II. A bíróság Alkotmánybírósághoz fordulásának jogszabályi alapja:

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. (továbbiakban Ab tv.) 25. §-a értelmében, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

Magyarország Alaptörvényének (továbbiakban Alaptörvény) 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezésre soron kívül, de legkésőbb 90 napon belül felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját.

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (Pp) 155/B § (1) és (3) bekezdésének értelmében a bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezet szabályozó eszköz, vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárását az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti. Az Alkotmánybíróság eljárásnak kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz, egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti.

Az eljárás a fenti rendelkezésekből következően nem kizárólag a felek kérelmére, hanem hivatalból is kezdeményezhető. A perben a bíróság hivatalból terjeszti elő az indítványt.

7.P.22.404/2015/34.

III. Az indítvány jogszabályi háttere, az Alaptörvény érintett rendelkezései:

Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés: „Magyarország független, demokratikus jogállam.”

Alaptörvény T) cikk (3) bekezdés: „Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

Alaptörvény 41. cikk (5) bekezdés: „A Magyar Nemzeti Bank elnöke törvényben kapott felhatalmazás alapján, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel nem lehet ellentétes.”

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. tv. (DH1) 3. § (2) bekezdés: „Az (1) bekezdés szerinti semmis kikötés helyébe – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés (ide értve a törlesztőrészlet és a devizában megállapított bármilyen költség, díj, vagy jutalék fizetését) tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép.

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. tv.-ben rögzített elszámolás szabályairól és egyes, egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL tv. (továbbiakban DH2 tv.) 3. § (1) bekezdés: „A 2014. évi XXXVIII. tv. 3. § (1) bekezdése szerinti semmis kikötés alkalmazása esetén a semmis kikötés alapján folyósított, és a (2) bekezdés szerinti módon átszámított kölcsön, valamint a semmis kikötésnek megfelelően teljesített és a (2) bekezdés szerinti módon átszámított törlesztőrészletek közötti különbözet összegét árfolyamrészről származó túlfizetésként kell elszámolni a fogyasztó javára.

DH2 tv. 4. § (1) bekezdés: „A 2014. évi XXVIII. tv. 4. § (2) bekezdése szerinti semmis kikötés alkalmazása esetén a semmis kikötés alapján teljesített, és a kamat-, kamatfelár- (a továbbiakban együtt: kamat), költség-, díjmelés figyelmen kívül hagyásával kiszámított törlesztőrészletek közötti különbözet összegét az egyoldalú szerződésmódosításból származó túlfizetésként kell elszámolni a fogyasztó javára.

DH2. tv. 5. § (2) bekezdés: „A fogyasztó követelését a fogyasztói kölcsönszerződés fennállásának időszakában a Magyar Nemzeti Bank elnökének e törvény felhatalmazása alapján kiadott rendeletében (a továbbiakban MNB rendelet) meghatározott módon úgy kell kiszámítani, mint ha a 3. és 4. §-ban meghatározott túlfizetéseket a túlfizetés időpontjában – az esedékességnél későbbi időpontban történő túlfizetés esetén a következő esedékesség időpontjában – előtörlesztésként teljesítették volna (a továbbiakban fogyasztói követelés).

DH2. tv. 46. § a) és b) pont: „Felhatalmazást kap a Magyar Nemzeti Bank elnöke – az MNB tv. 4. § (7) bekezdésében rögzített, a Magyar Nemzeti Bank makroprudenciális, így különösen a rendszerszintű kockázatok megelőzésével kapcsolatos és a 4. § (9) bekezdésének a) és d) pontjában meghatározott feladatkörében –, hogy rendeletben határozza meg

a) az elszámolás módszertanának részletes szabályait és annak képleteit,

b) a fogyasztói követelésből levonható kedvezmények elszámolásának szabályait, módját és annak képleteit.

A pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014. (XII.10) MNB rendelet (továbbiakban MNB rendelet) 6. § (2) bekezdése: „Azon elszámolási időszakban,

7.P.22.404/2015/34.

amelyben az eredeti fogyasztói kölcsönszerződés alapján a fogyasztó késedelembe esett, az átszámított fogyasztói kölcsönt is késedelmesnek kell tekinteni, függetlenül az esetleges túlfizetéstől.”

1959. évi IV. tv (továbbiakban rPtk) 525.§ (1) bek e) pont: „A hitelező azonnali hatállyal felmondhatja a kölcsönt, ha az adós más súlyos szerződészegést követett el.”

2013. évi V. tv (továbbiakban Ptk). 6:137. § szerint a szerződés megszegését jelenti bármely kötelezettség szerződésszerű teljesítésének elmaradása.

Ptk. 6:387. § g) pontja szerint a hitelező felmondhatja a szerződést, ha az adós a kölcsönszerződés alapján fennálló fizetési kötelezettsége teljesítésével késedelembe esik, és mulasztását felszólításra sem pótolja.

Ptk. 6:88. § (1) bekezdése szerint a semmis szerződés megkötésének időpontjától érvénytelen.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. tv. 5. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a jogszabály alkotására adott felhatalmazásban meg kell határozni a felhatalmazás jogosultját, tárgyát és kereteit.

IV. A bíróság Alkotmánybírósághoz fordulásának indokai:

1.

A fogyasztói hitelekhez kapcsolódó kérdések jogi rendezése első lépéseként az Országgyűlés a DH1. törvényt fogadta el, majd az elszámolás általános szabályainak és egyes egyéb rendelkezések rögzítése érdekében megalkotta a DH2 törvényt. A DH2 törvény általános indokolása az alábbiak szerint rendelkezik: „A törvény egyik fő célja az érvénytelen szerződéses kikötések miatt a fogyasztók javára mutatkozó túlfizetések elszámolása. A 2014. évi XXXVIII. tv. alapján – a szerződések (részleges) érvénytelensége miatt – a fogyasztók javára a múltban túlfizetés keletkezik, amelyet az elszámolási törvénynek rendeznie kell.... Az elszámolási módszertan fő szabálya, hogy **a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, mintha a szerződéskötés időpontja óta a 2014. évi XXXVIII. tv. 3. §-ában meghatározott árfolyamon, valamint a szerződéskötéskori, eredeti kamatszinten történt volna az elszámolás.** ...Amennyiben a fogyasztónak lejárt tartozása van a pénzügyi intézménnyel szemben, akkor a túlfizetés elszámolására a régi Ptk. 293. §-a (az új Ptk. 6:46.§-a) az irányadó. Ebben az esetben tehát a túlfizetést először a kamatra, majd a költségekre, végül pedig a tőketartozásra kell elszámolni.”

A DH2. tv. 4. §-ához fűzött törvényi indokolás szerint a törvény az elszámolási elvek körében azokat az alapvető fogalmakat határozza meg definitív szabály formájában, amelyek a törvény hatálya alá tartozó semmis kikötések folytán a fogyasztó és a pénzügyi intézmény között szükségessé váló elszámolás alapjául szolgálnak. Ennek megfelelően meghatározza, hogy miben, milyen összetevőkből áll, illetve állhat a fogyasztó túlfizetése. E körben elsőként a deviza alapú kölcsönszerződések esetében felmerülő, a különmemű devizaárfolyam alkalmazásából, vagyis az árfolyamrésből származó túlfizetést definiálja, amely egyfelől a folyósított kölcsön, másfelől pedig a törlesztőrészletek szerződés szerinti és átszámított összegének különbözetéből áll elő. Minthogy az árfolyamrésből származó túlfizetés elszámolása az átszámítási (átváltási) időpontok meghatározása nélkül nem lehetséges, a törvény a felek szerződésszerű teljesítése esetére a szolgáltatásaik teljesítésének tényleges elszámolási napját jelöli meg az átszámítás, átváltás alkalmazásának időpontjául. Az ettől eltérő, fiktív időpontok meghatározása ugyanis óhatatlanul valamelyik fél érdeksérelmére vezetne, de számviteli szempontból is a teljesítések elszámolási napja mutatkozik a legmegfelelőbbnek. Arra az esetre, ha a fél a szolgáltatásával késedelembe esik,

7.P.22.404/2015/34.

a késedelem időtartamára és egyéb körülményekre tekintettel az átszámítás időpontjának meghatározása az előbbieknél bonyolultabb, ezért a törvény ezen időpont meghatározását, illetve meghatározásának módját az MNB elnökének rendeletére bízta. (2014. évi XL. tv. 3-4.§-hoz fűzött részletes indokolás).

A DH2 rendelkezéséből, illetve a törvény általános és részletes indokolásából a fentiek alapján az következik, hogy a jogalkotó célja a fogyasztó javára történő elszámolás szabályozása volt.

Az MNB rendelet a DH2 tv. felhatalmazása alapján, annak végrehajtására készült, a felhatalmazás tárgyát és kereteit a felhatalmazó jogszabály, jelen esetben a DH2 tv. 46.§ a) és b) pontja határozta meg.

A perben a végrehajtási eljárás alapjául szolgáló közjegyzői záradék kiállítására azért került sor, mert az alperes (végrehajtást kérő) a perbeli kölcsönszerződést a felperesek (adósok) fizetési késedelmére hivatkozással azonnali hatállyal felmondta.

Amennyiben az alperes által hivatkozott MNB rendelet 6.§ (2) bekezdését alkalmazza a bíróság, ez arra az eredményre vezet, hogy a DH2 tv. szerint a felmondás időpontjáig tisztességtelenül felszámított összeg nem vehető figyelembe, ugyanakkor ilyen rendelkezés a DH2 tv-ből nem következik. Maga a DH2 tv-hez fűzött törvényi indokolás rögzíti, hogy a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, mintha a DH1 tv-ben rögzített árfolyamon, a szerződéskötés kori eredeti kamatszinten történt volna az elszámolás. Ezzel egyezően rendelkezik a DH1. tv. 3. § (2) bekezdése, amikor rögzíti, hogy a semmis kikötés helyébe a DH1 tv-ben meghatározott deviza árfolyam alkalmazására irányuló rendelkezés lép.

A DH2 tv. elszámolási elvei alapján a tisztességtelenül felszámított összegek figyelembe vételével az adósoknak nem állt fenn tartozása a felmondás időpontjában. A DH2 tv nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely kizárná a tisztességtelenül felszámított összegeknek a felmondás időpontjára visszavetített figyelembe vételét, az általános indokolás szerint a törvény éppen azt a célt szolgálja, hogy a fogyasztó olyan helyzetbe kerüljön, mintha a tisztességtelenül felszámított összegek felszámítása nem történt volna meg. Minderre figyelemmel az MNB rendelet 6.§ (2) bekezdése ellentétes a DH2 4.§ (1) bekezdésével, ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, a T) cikk (3) bekezdésébe és a 41. cikk (5) bekezdésébe ütközik.

2.

Az MNB elnöke a DH2 tv. 46. § a) és b) pontjában arra kapott felhatalmazást, hogy az elszámolás módszertanának részletszabályait és képleteit, illetve a fogyasztói követelésből levonható kedvezmények elszámolásának szabályait módját és képleteit határozza meg. Az MNB rendelet 6. § (2) bekezdése túlterjeszkedik a felhatalmazó jogszabályon, amikor azt rögzíti, hogy az átszámított fogyasztói kölcsönszerződést is késedelmesek kell tekinteni a túlfizetéstől függetlenül, mert ezzel elzárja annak lehetőségét, hogy a DH2 tv. szerint kimutatott túlfizetést abban az időpontban vegyük figyelembe amikor a fogyasztó ténylegesen kifizette a tisztességtelenül felszámított összeget. Ilyen szabályozásra való felhatalmazást a DH2 tv. nem adott az MNB elnökének, ezért az MNB rendelet 6.§ (2) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, a T) cikk (3) bekezdésébe és a 41. cikk (5) bekezdésébe ütközik.

3.

Az MNB rendelet 6. § (2) bekezdése a Ptk. 6:387. § (1) bekezdés g) pontjában rögzítettekkel is ellentétes eredményre vezet, mivel az elszámolásból adódóan ténylegesen az adósnak a felmondás időpontjában nem állt fenn tartozása, ugyanakkor az MNB rendelet az elszámolástól függetlenül a

7.P.22.404/2015/34.

késedelem jogkövetkezményét fűzi az adott időszakhoz.

A Ptk. 6:88. § (1) bekezdése alapján ha egy szerződéses rendelkezés semmis, az a megkötés időpontjától érvénytelen, ezzel összhangban rendelkezik a DH1. tv. 3.§ (2) bekezdése, amikor kimondja, hogy a semmis kikötés helyébe mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés (ide értve a törlesztőrészlet és a devizában megállapított bármilyen költség, díj, vagy jutalék fizetését) tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép. Az MNB rendelet 6. § (2) bekezdése ezzel ellentétes eredményre vezet, amikor rögzíti, hogy az átszámított fogyasztói kölcsönt késedelmesnek kell tekinteni, függetlenül az esetleges túlfizetésektől, mivel az elszámolás tekintetében továbbra is figyelembe veszi az árfolyamrésre és az egyoldalú kamatemelésre vonatkozó semmis rendelkezéseket, ezért az MNB rendelet 6.§ (2) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, a T) cikk (3) bekezdésébe és a 41. cikk (5) bekezdésébe ütközik.

A fentiekre tekintettel a bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 155/B § (4) bekezdése zárja ki.

S z e g e d, 2016. július 11.

dr. Vida-SósTünde s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

